

Verslag

11e netwerkbijeenkomst Gelders Kennisnetwerk Voedsel

10 oktober 2018, Arnhem

10 oktober 2018

Verslag

11e netwerkbijeenkomst Gelders Kennisnetwerk Voedsel

10 oktober 2018

W A L N U T
Food & Hospitality
Management

De 11e netwerkbijeenkomst van het Gelders Kennisnetwerk Voedsel (GKV) vond plaats in het provinciehuis in Arnhem op 10 oktober 2018. De bijeenkomst stond in het teken van de vraag 'hoe realiseren we de versnelling' en werd voorafgegaan door een optionele instructie over aanvragen voor de derde tranche POP3 Korte Voorzieningsketens (zie GKV website).

Lunch in het bedrijfsrestaurant

Willem Ter Voert, manager Catering bij de Provincie Gelderland vertelt ons tijdens een smaakvolle lunch in Het Restaurant over het lokale en duurzame karakter van zijn werkwijze. Als een van de weinige bedrijfsrestaurants van provinciale overheden hebben ze het restaurant in eigen beheer. Dit geeft ruimte om te experimenteren met nieuwe, lokale leveranciers. Tegelijk blijft het een uitdaging om de leveringen van kleinschalige producenten aan te laten sluiten bij de behoefte en werkwijze van het restaurant. Denk aan levertijden en hygiëne voorwaarden (HACCP). De samenwerking met Oregional voorziet voor een belangrijk deel in lokale producten maar er wordt bijvoorbeeld ook samengewerkt met de lokale bakker en slager.

De herkomst van de ingrediënten wordt vermeld bij de gerechten, maar zonder al teveel nadruk. Ervaring leert namelijk dat het nadrukkelijk vermelden van bijvoorbeeld 'een biologische kroket' averechts werkt. Daarbij is binnen de organisatie nog wat missiewerk te verrichten om ingesleten gewoonten van vlees eten om te buigen naar een plantaardige maaltijd. Het goede begin is er met de wekelijkse 'meatless Monday'.

Wat kunnen lokale producenten doen om hun producten bij het restaurant af te zetten? Zet in op professionaliteit en kwaliteit van de organisatie, zoals een flexibel en fijnmazig logistiek netwerk, waardoor je producten op gewenste levertijden kan bezorgen. Of denk aan een eenvoudig, overzichtelijk en handzaam online bestelsysteem met 1 duidelijke factuur. Kortom, mooie inzichten en kansen om nog beter aansluiting te vinden in een korte keten.

De versnelling

Na de lunch hebben we ons gericht op de vraag: hoe kunnen we ontwikkelingen op het thema voedsel versnellen door de relatie te zoeken met andere beleidsopgaven zoals klimaatverandering, vitale landbouw, circulaire economie, bodem en gezondheid? We zijn namelijk al een tijd bezig met voedselinitiatieven en korte ketens. Steeds meer merken we dat we de pioniersfase voorbij zijn. Betrokken ketenpartijen willen opschalen en duurzame ketens verder professionaliseren. Tegelijk staan gemeenten steeds vaker voor de uitdaging om 'voedsel' te plaatsen in verhouding tot andere beleidsvelden die aandacht vragen. Bijvoorbeeld door de komst van de omgevingsvisie, waar verschillende onderwerpen bij elkaar komen. Voedsel werkt soms verbindend en versterkend, maar sneuvelt ook vaak omdat andere opgaven urgenter zouden zijn. Vaak is het echter niet of-of. Hoe maken we het en-en?

Ervaringen gemeente Utrecht

Ter inspiratie luisteren we naar Karen Hitters, adviseur gezonde en duurzame voedselomgeving, die vertelt hoe de gemeente Utrecht hiermee omgaat.

Utrecht legt nadrukkelijk de verbinding tussen voedsel, gezondheid en ruimtelijke ordening. De consument ondervindt in zijn/haar omgeving namelijk veel verleidingen om ongezond te eten. Als we inwoners willen steunen bij het maken van andere voedselkeuzes dan kan een andere inrichting van de omgeving helpen.

Dat vraagt samenwerking met partijen in de stad, zoals ondernemers, maatschappelijke organisaties en burgerinitiatieven. En samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie met collega's van o.a. volksgezondheid, economie, vergunningen, maatschappelijke ontwikkeling en ruimtelijke ontwikkeling. De gemeente wil ook zelf waar mogelijk het goede voorbeeld geven. Bij de nieuwe tender voor het bedrijfsrestaurant is er contact met Facilitaire Zaken om te kijken of en hoe gezond en duurzaam voedsel in de aanbesteding een plek kan krijgen. Ook verkent de gemeente mogelijkheden om de horeca in de stad te ondersteunen bij het realiseren van een gezonder en duurzamer aanbod.

Hoe vraag je nou in de gemeente meer aandacht voor het thema voedsel? Dat is ook een zoektocht voor de gemeente Utrecht, waar het woord voedsel niet in het nieuwe coalitieakkoord staat. Maar dat coalitieakkoord biedt wel haakjes voor voedsel. Daarnaast is het thema voedsel onderdeel van de gemeentebrede nota volksgezondheid. Het helpt wanneer voedsel op de agenda van de wethouder terechtkomt. Dat kan bijvoorbeeld ook via vragen vanuit de raad. Utrecht zoekt ook naar aansluiting van het thema voedsel bij de omgevingsvisie. Wil je versnellen op het thema voedsel, dan helpt het om klein te beginnen en concrete resultaten te verzamelen. De gemeente Arnhem gaf aan dat ze bijvoorbeeld het aantal schoolmoestuinen tellen.

Intervisies en groepsdiscussie

Het Gelders Kennisnetwerk Voedsel is bij uitstek de plek om van elkaar te leren. Daarom is er deze middag weer ruimte voor intervisie. Hieronder staan kort de grootste inzichten van twee intervisies (vragen: zie hieronder) en een groepsdiscussie over de rol van de gemeente in kader van de nieuwe landsbouwvisie van het Ministerie LNV.

Intervisie 1

Vraag:

- Wat is de rol van mijn gemeente bij korte voorzieningsketens?

Korte toelichting: In navolging van de samenwerking met andere gemeenten op het gebied van korte ketens is de behoefte ontstaan om een visie te ontwikkelen over de rol van de gemeente in relatie tot korte ketens. Waar wel en waar niet op in te zetten? En hoe pak je dat aan zo'n korte keten in de gemeente terwijl het eigenlijk gemeentegrens overschrijdend is?

Belangrijkste inzichten en adviezen:

- Ruimte bieden: door belemmeringen en vertragingen van gemeentelijke procedures te versoepelen.
- Samenwerken: met omliggende gemeenten.
- Voorbeeldrol: aan de slag voor lokaal assortiment in de kantine.
- Verbinden: van een verkennende rol naar een rol van netwerken en verbinden.
- Faciliteren van pioniers: zet het netwerk van partijen in waar energie zit en een samenwerking mee is op het gebied van korte ketens.

Intervisie 2

Vraag:

- Hoe kun je, als kleine gemeente, voor het thema voedsel het meeste resultaat behalen?

Korte toelichting: Voedsel is een divers onderwerp met veel aanknopingspunten, zoals gezond gewicht, scholen, werkgelegenheid, landbouw e.d. Tegelijk hebben kleine gemeentes niet veel fte's beschikbaar voor het thema voedsel. Dus: waar kan je je het beste op richten?

Belangrijkste inzichten en adviezen:

- Sluit met voedsel aan bij beleidsthema's die de gemeente erg belangrijk vindt (bijvoorbeeld werkgelegenheid).
- Lift mee met andere initiatieven op het vlak van voedsel. Denk dan bijvoorbeeld aan Jongeren op gezond gewicht.
- Ook in relatie met toerisme en recreatie zijn lokale producten een troef.
- Houdt aankomende regelingen op gebied van voedsel goed in de gaten. Zoals de aankomende subsidie voor groene schoolpleinen.
- Zet je inzet ook in de tijd uit. Maak keuzes over wat je wel en niet doet en faseer je aandacht.

Groepsdiscussie

Vraag: wat is de rol van de gemeente in de voedseltransitie in het kader van de recente landbouwvisie van LNV?

Toelichting: De landbouwvisie richt zich op de hele keten (van zaadje tot karbonaadje). De wens is toewerken naar een kringloplandbouw, met aan de basis een gezonde bodem. De visie laat de precieze uitwerking en aanpak aan de regio over. In dat kader worden er ook een aantal regionale enveloppes (subsidies) beschikbaar gesteld. Daar zijn al een aantal 'regiodeals' (publiek-private samenwerkingen) voor ingediend en deze worden half november 2018 beoordeeld.

Belangrijkste inzichten en adviezen:

- Gemeente kan bijdragen aan regionale projecten/enveloppes die aansluiten bij nationaal beleid waar korte ketens en regionaal voedsel enorm veel belangstelling genieten. Advies: wacht oordeel regiodeals in november af en kijk dan of je bij een regiodeal kunt aanhaken.
- Maak als gemeente de keuze over welk type productie / landbouw je wilt stimuleren. Straal dat ook uit in een voedselvisie.
- Probeer bestuurlijke urgentie te organiseren binnen je gemeente. Zorg er bijvoorbeeld voor dat voedsel een duidelijke plek krijgt in het coalitieakkoord. Als voedsel in het huidige akkoord geen duidelijke plek heeft: zoek dan toch naar aanknopingspunten.

- Wanneer je in een innovatief project of pilot aanloopt tegen beperkende regelgeving, maak die inzichtelijk en kaart dit aan bij LNV. Het ministerie is voornemens om regelgeving aanpassen als regionale partijen tegen knelpunten aanlopen in omslag naar kringlooplandbouw. Ook in Green Deals bij ministeries wordt dit soort experimenteerruimte georganiseerd.
- Tip voor producenten: probeer ambtenaren te vinden die voor jouw project gaan lopen. Bijvoorbeeld via dit netwerk.
- Gemeenten zouden een rol kunnen vervullen in het formuleren en aanbieden van een voedselparagraaf in aanloop naar de Provinciale Staten verkiezingen van maart 2019.

Aandachtspunten voor vervolg

We sloten de middag af met een aantal aandachtspunten voor het vervolg van het Gelders Kennisnetwerk Voedsel en de volgende netwerkbijeenkomst:

- Intervisie werkt goed. Het helpt voedsel-coördinatoren verder met praktische tips en adviezen.
- Zet ook in op organiseren van vergroten van bestuurlijk draagvlak en bestuurlijke betrokkenheid bij gemeenten. Organiseer bijvoorbeeld een excursie specifiek voor bestuurders. Of sluit met dit onderwerp aan bij bijeenkomsten waar bestuurders elkaar sowieso treffen.
- Bijeenkomsten op een interessante locatie met een verhaal verdienen de voorkeur.
- Hou producenten betrokken (niet alleen praten over, maar praten met).

We houden u op de hoogte over het vervolg van het Gelders Kennisnetwerk Voedsel.